

Dosarul nr. 2ra-1391/19

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani (jud: G. Cazacu)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: M. Guzun, L. Pruteanu, V. Buhnaci)

Î N C H E I E R E

04 septembrie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecător
judecătorii

Ion Druță
Tatiana Vieru
Nina Vascan

examinând chestiunea cu privire la admisibilitatea recursului declarat de către Elena Pahomova,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Elena Pahomova împotriva Societății cu Răspundere Limitată „Open” cu privire la apărarea onoarei, demnității și reputației profesionale și repararea prejudiciului moral,

împotriva deciziei din 12 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău prin care s-a admis apelul declarat de Societatea cu Răspundere Limitată „Open”, s-a casat hotărârea din 18 mai 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani cu emiterea unei noi hotărâri prin care s-a respins acțiunea înaintată de către Elena Pahomova,

c o n s t a ț ă:

La data de 28 decembrie 2019, Elena Pahomova a depus cerere de chemare în judecată împotriva SRL „Open” cu privire la apărarea onoarei, demnității și reputației profesionale și repararea prejudiciului moral.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că la data de 14 noiembrie 2017, pe portalul web din internet – www.deschide.md, a fost publicat un articol cu denumirea „Dodon&Co production prezintă: Istoria Moldovei”-manual identitar pentru „Națiunea Civică”.

A susținut că în acest articol defăimător s-a invocat următoarele informații și anume: „Aseară, la cinematograful Patria-Loteanu... a avut loc premiera „documentarului” „Istoria Moldovei”, mai exact primul episod al unei trilogii cu efecte speciale rusești... regizată de Pahomova Elena, fostă jurnalistă, actuală boschetară prin ghenele de gunoi ale propagandei sovietice”, „Filmul – adevărată capodoperă a genului propagandistic – te marchează prin pudoarea aceea ticăloasă, tipică prostiei de salon, bine crescută, educată, decentă”, „Documentarul este o mostră de analfabetism istoric și protocronism flagrant, din care se desprind aceleași „teze din iulie”, formulate și altă dată de Tkaciuk în largi interviuri... sau rostogolite pe site-uri de pseudo-știință istorică...”, „Divizarea societății nu e problema, e

efectul libertății câștigate în urma prăbușirii URSS, și, odată cu ea, a monopolului gândirii unice: o parte dintre moldoveni, cei mai conștiințioși dintre ei, și-au câștigat libertatea de a opta deschis pentru integrarea în spațiul valoric euro-atlantic, românesc, în conformitate cu propria lor conștiință, liberă; cealaltă parte – mai precară, abrutizată, abandonată propagandei ruse de către stat și de către elite... rămâne ostatică vechilor mistificări sovietice – cu impactul cunoscut asupra identității, percepției istoriei, exercițiului memorial, etc.”

A menționat că aflat despre articolul defăimător enunțat, la data de 22 noiembrie 2017 și în aceeași zi a transmis tuturor părților cereri prealabile, prin poștă, conform procedurii și termenelor prevăzuți de lege, solicitând retragerea sau dezmințirea informației defăimătoare în privința sa și a filmului său, din textul articolului și exprimarea scuzelor pentru injurie, cât și achitarea prejudiciilor morale.

A consemnat că cererea prealabilă expediată pe adresa str. L. Tolstoi 27, of. 92, adresă indicată drept pentru contacte pe website-ul www.deschide.md, s-a întors înapoi din motivul nerecepționării de către destinatari.

A mai remarcat că la data de 07 decembrie 2017, a mai expediat părților cereri prealabile, la adresa preluată de pe website-ul Camerei Înregistrării de Stat și anume, mun. Chișinău, str. xx, ap. xx, primite conform avizelor de recepție DS2069017223AR și DS2069017224AR, la data de 11 decembrie 2017, însă părțile nu au răspuns la cererile prealabile enunțate și nu au contactat-o în vederea soluționării pe cale amiabilă a cazului.

A evidențiat cu trimitere la prevederile art. 18 și 32 din Legea cu privire la libertatea de exprimare, că informațiile în cauză o vizează în mod nemijlocit, ori lecturând textul articolului publicat pe internet constată că în acesta se conține numele și prenumele ei, iar informațiile furnizate publicului sunt cu caracter defăimător, fără substrat factologic suficient. A mai afirmat că doamna Tușcă nu este pregătită pentru a discuta despre temele istoriei, ziaristicii și a propagandei, ea face mai multe greșeli în articolul său care pot părea drept ocazionale, dar cantitatea se transformă în calitate și ca rezultat avem inducerea intenționată în eroare a vizitatorilor site-ului www.deschide.md.

A clarificat că modul în care se prezintă publicului informația despre film, ideile și concepția lui a creat și creează pentru public o imagine de femeie-regizor proastă, mincinoasă și care execută comenzile din Rusia, se ocupă de propagandă, promovează prin intermediul filmului mai multe idei dăunătoare pentru toată societatea.

A declarat că în articol se pune sub îndoială profesionalismul său și celor care au produs filmul, se afirmă despre analfabetismul autorilor și consultanților, dar aceștia sunt oamenii care lucrează cu posturi TV renumite, cu producători cu nume, cu agențiile de publicitate din Republica Moldova și în toată lumea. Aceștia sunt arheologi și istorici cunoscuți în lume, membrii Academii de Științe din Moldova, România, Ucraina, Bulgaria și Rusia.

A expus că toate materialele folosite în pregătirea filmului nu au fost preluate de pe site-uri de „pseudo-știință istorică”, ci au fost prezentate de către conducerea și angajații instituțiilor Muzeului Național de Istorie a Republicii Moldova, Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, Muzeului Național de Istorie a României, Muzeului Național al Unirii din Alba Iulia, Festivalului „Apulum” din Alba Iulia, Cetății Alba-Carolina, Muzeului civilizației Dacice și Romane, Deva,

Sarmizegetusa, România, Universității „Alexandru Ion Cuza” din Iași, Muzeului Civilizației Cucuteni din Iași, Muzeului Sitului Arheologic Cucuteni, România, Muzeului de Stat al Istoriei, Moscova, Rusia.

A invocat că este insultător faptul că autorul articolului se referă la ea cu cuvinte „fosta jurnalistă”, știind foarte bine că la moment activează în calitate de jurnalist în compania „Exclusiv Media” SRL, care este deținătorul licenței de emisie a postului „NTV Moldova”, este autor, producător a mai multor emisiuni la acest post de televiziune. Iar, atacurile autorului publicației sunt concentrate pe personalitatea sa și sunt bazate pe faptul că este regizorul filmului, cu toate că la caz este scenarista filmului, acest fapt este ușor de stabilit prin luarea cunoștinței cu titrele, la sfârșitul filmului.

Reclamanta Elena Pahomova a solicitat obligarea pârâtei Marcela Tușcă și SRL „Open”, proprietar și administrator al domeniului și website-ului www.deschide.md la rectificarea sau retragerea din textul articolului a următoarelor informații, ca defăimătoare și neîntemeiate și anume, „Aseară, la cinematograful Patria-Loteanu... a avut loc premiera „documentarului” „Istoria Moldovei”, mai exact primul episod al unei trilogii cu efecte speciale rusești... regizată de Pahomova Elena, fostă jurnalistă, actuală boschetară prin ghelele de gunoi ale propagandei sovietice”, „Filmul – adevărată capodoperă a genului propagandistic – te marchează prin pudoarea aceea ticăloasă, tipică prostiei de salon, bine crescută, educată, decentă”, „Documentarul este o mostră de analfabetism istoric și protocronism flagrant, din care se desprind aceleași „teze din iulie”, formulate și altă dată de Tkaciuk în largi interviuri... sau rostogolite pe site-uri de pseudo-știință istorică...”, „Divizarea societății nu e problema, e efectul libertății câștigate în urma prăbușirii URSS, și, odată cu ea, a monopolului gândirii unice: o parte dintre moldoveni, cei mai conștiincioși dintre ei, și-au câștigat libertatea de a opta deschis pentru integrarea în spațiul valoric euro-atlantic, românesc, în conformitate cu propria lor conștiință, liberă; cealaltă parte – mai precară, abrutizată, abandonată propagandei ruse de către stat și de către elite... rămâne ostatică vechilor mistificări sovietice – cu impactul cunoscut asupra identității, percepției istoriei, exercițiului memorial, etc.”, a încasa în mod solidar de la pârâți, Marcela Tușcă și SRL „Open” o compensație pentru prejudiciul moral cauzat în mărime de 100 000 lei, precum și taxa de stat în mărime de 3100 lei, a obliga pârâții Marcela Tușcă și SRL „Open” să-i aducă scuze personale pentru expresia „actuală boschetară prin ghelele de gunoi ale propagandei sovietice”.

Prin hotărârea din 18 mai 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani s-a admis parțial acțiunea înaintată de către Elena Pahomova, s-a obligat SRL „Open” și Marcela Tușcă la rectificarea prin retragerea de pe site-ul www.deschide.md din textul articolului „Dodon&Co production prezintă: „Istoria Moldovei” – manual identitar pentru „Națiunea Civică” următoarele informații ca fiind defăimătoare: „Pahomova Elena, fostă jurnalistă, actuală boschetară prin ghelele de gunoi”, „Filmul – adevărată capodoperă a geniului propagandistic – te marchează prin pudoarea aceea ticăloasă, tipică prostiei din salon”, „Documentul este o mostră de analfabetism istoric și protocronism flagrant”. S-a încasat în mod solidar din contul SRL „Open” și Tușcă Marcela, prejudiciul moral în sumă de 1000 lei. S-a încasat în mod solidar din contul SRL „Open” și Tușcă Marcela în beneficiul lui Elena Pahomova cheltuielile de judecată pentru achitarea taxei de stat la depunerea

acțiunii în mărime de 100 lei pentru pretențiile în care se solicită dezmințirea și exprimarea scuzelor, precum și 150 lei pentru pretenția privind repararea prejudiciului moral, proporțional părții admise din pretenție. S-a obligat SRL „Open” și Tușcă Marcela să aducă scuze personale lui Elena Pahomova pentru expresia „actuală boschetară prin ghețele de gunoi”. În rest, pretențiile s-au respins ca fiind neîntemeiate.

În susținerea soluției sale, prima instanță cu trimitere la prevederile art. 8 alin. (1) și (2) și 9 alin. (1) și (2) Cod civil, a reținut că articolul publicat la data de 14 noiembrie 2017 pe portalul web din internet www.deschide.md, cu denumirea „Dodon&Co production prezintă: „Istoria Moldovei” – manual identitar pentru „Națiunea Civică”, conține pasaje care sunt defăimătoare aduse la adresa reclamantei Elena Pahomova și anume: „Elena Pahomova, fostă jurnalistă, actuală boschetară prin ghețele de gunoi”, „Filmul – adevărată capodoperă a geniului propagandistic – te marchează prin pudoarea acea ticăloasă, tipică prostiei de salon”, „Documentul este o mostră de analfabetism istoric și protocronism flagrant”. Respectiv, instanța a apreciat că pasajele enunțate depășesc limitele libertății de exprimare, încălcând onoarea, demnitatea și reputația profesională a lui Pahomova Elena, iar judecățile de valoare rezultate din articolul cu denumirea „Dodon&Co production prezintă: „Istoria Moldovei” – manual identitar pentru „Națiunea Civică”, reflectă acuzații negative la adresa reclamantei, având un caracter denigrator ce afectează imaginea profesională a acesteia, fiind lipsite de un substrat factologic suficient și pertinent din partea autorilor acestuia.

La fel, în temeiul art. 3 alin. (3) – (4), 7 alin. (4)-(5), 29 alin. (1) și 33 alin. (2) din Legea nr. 64 din 23 aprilie 2010 cu privire la libertatea de exprimare, instanța de fond a conchis că ținând cont că s-a constatat că prin publicarea pasajelor enunțate a fost încălcată onoarea, demnitatea și reputația profesională a lui Elena Pahomova, respectiv urmează a fi obligați copârâții SRL „Open” și Tușcă Marcela la rectificarea prin retragerea pasajelor specificate.

Iar, prin prisma prevederilor art. 1398 alin. (1) și (2) și 1423 Cod civil, prima instanță a reținut că luând în considerație toate circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul moral reclamantei, instanța a estimat prejudiciul la suma de 1000 lei, care reprezintă o satisfacție echitabilă și rezonabilă, care menține echilibrul între compensație ce poate aduce satisfacție persoanei vătămate și venituri nejustificate.

Prin decizia din 12 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău s-a admis apelul declarat de SRL „Open”, s-a casat hotărârea din 18 mai 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani cu emiterea unei noi hotărâri prin care s-a respins acțiunea înaintată de către Elena Pahomova.

În susținerea soluției sale, instanța de apel având la bază prevederile art. 3 alin. (1) – (3), 7 alin. (1) – (2) și 16 alin. (1)-(2) din Legea nr. 64 din 23 aprilie 2010 cu privire la libertatea de exprimare, a ajuns la concluzia că Elena Pahomova nu a demonstrat prin probe concludente că informația pe care o invocă îi lezează onoarea, demnitatea și reputația și că aceasta este una falsă și îi cauzează prejudiciu de imagine.

În acest sens, instanța de apel a menționat că instanța de fond a ignorat faptul că reclamanta Elena Pahomova fiind jurnalistă în compania „Exclusiv Media ” SRL care este deținătoarea licenței de emisie a postului „NTV Moldova”, autor, producător a mai multor emisiuni la acest post de televiziune, respectiv este o

persoană publică care a acceptat implicit critica vehementă, iar pârâtul are statut special având protecția suplimentară, prin prisma articolului 10 din Convenție. Deci, este incontestabil că informația care se invocă a fi defăimătoare este una de interes public, care vizează istoria Moldovei, iar forma și conținutul acesteia este protejată prin prisma art. 3 alin. (2) din Legea cu privire la libertatea de exprimare, chiar dacă ofensează, șochează sau deranjează.

La fel, instanța de apel a conchis că opiniile pârâtului sunt veritabile judecări de valoare, astfel cum sunt ele stabilite în Legea citată, drept comentariu, teorie sau idee care reflectă atitudinea față de un fapt, a cărei veridicitate este imposibilă de dovedit, aceste afirmații nu fac altceva ducând să redea atitudinea autorului față de ideile reclamantei. Respectiv, se atestă că pârâtii nu au trecut peste limitele admisibile ale libertății de exprimare și a protecției presei.

La data de 23 mai 2019, Elena Pahomova a declarat recurs împotriva deciziei din 12 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău.

În motivarea recursului recurenta a indicat că decizia instanței de apel este una ilegală și nefondată deoarece au fost aplicate greșit normele de drept material, fapt care în conformitate cu prevederile art. 432 alin. (1) și alin. (2) lit. a), b) și c) Cod de procedură civilă constituie temei de declarare a recursului și casare a deciziei recurate.

A indicat că Elena Pahomova nu face parte din rândul politicienilor sau funcționarilor publici, nu ține de oficialitățile, guvernele sau instituțiile statale, dar lucrează în calitate de jurnalistă la un post de televiziune, respectiv nu face parte din rândul persoanelor publice.

A invocat că instanța de apel a recunoscut opiniile intime drept judecări de valoare, însă ele nu au avut un substrat factologic suficient, ele reprezintă injurii și atacuri asupra reputației profesionale a acesteia și deci, nu pot fi calificate ca judecări de valoare.

În acest sens, recurenta a solicitat casarea deciziei din 19 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău și menținerea hotărârii din 14 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la 12 martie 2019, fiind expediată participanților la proces la data de 13 aprilie 2019(f.d. 121), fără dovada recepționării acesteia de către recurenți.

Astfel, luând în considerare cele menționate, se apreciază că cererea de recurs depusă de către Elena Pahomova a fost declarată în termenul legal de 2 luni, prevăzut de art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă.

Examinând temeiurile recursului, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova consideră că recursul este inadmisibil din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) al articolului menționat, prevăd exhaustiv cazurile în care

se consideră că au fost aplicate eronat normele de drept material sau procedural, iar alin. (4) prevede că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În conformitate cu art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3), (4) Cod de procedură civilă.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de către Elena Pahomova nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă, or recurentul nu a invocat nici un temei care ar indica la ilegalitatea deciziei contestate, ci a formulat critici ce se axează asupra fondului cauzei.

Prin urmare, argumentele recursului nu indică la încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv nu constituie temei de casare a actului judecătoresc recurat.

Colegiul reține că, potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII Cod de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs. Prin prisma art. 432 alin.(4) Cod de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 Cod de procedură civilă. Din recursul declarat nu rezultă argumentul privind încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

Or, recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Astfel, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că, procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

În acest context, completul reține că dreptul unei persoane de acces liber la justiție poate fi limitat, inclusiv prin instituirea procedurii de examinare a admisibilității recursului, or prin însăși natura lor, condițiile pentru examinarea unei cereri introduse pe o cale de atac extraordinară pot fi mai stricte decât condițiile stabilite pentru o cale de atac ordinară. Asemenea rigori urmăresc scopul de aplicare și interpretare unitară a legislației și îndeplinesc funcțiile de administrare eficientă a justiției, fiind în deplină concordanță cu art. 6 din CEDO (*hotărârea Trevisanato contra Italiei din 15 septembrie 2016*).

Din considerentele menționate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de către Elena Pahomova ca fiind inadmisibil.

În conformitate cu art. art. 269-270, 433 lit. a), 440 Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursul declarat de către Elena Pahomova se consideră inadmisibil.
Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecător

Ion Druță

judecătorii

Tatiana Vieru

Nina Vascan